

הכנסת התשע-עשרה

יוזמים: חברי הכנסת דוד צור
פנינה תמנו-שטה
נחמן שי
קארין אלהרר
עדי קול
מרדכי יוגב
מרב מיכאלי
אלעזר שטרן
יצחק הרצוג

פ/19/1384

הצעת חוק הארכת תוקף צו הגנה וצו למניעת הטרדה מאיימת (תיקוני חקיקה), התשע"ג–2013

- תיקון חוק למניעת אלימות במשפחה 1. בחוק למניעת אלימות במשפחה, התשנ"א–1991,¹ בסעיף 5, אחרי סעיף קטן (א) יבוא:
- "(א1) ניתן צו הגנה לתקופה כוללת של עד שנה, בסמוך לפני מועד פקיעתו של הצו יקיים בית המשפט דיון ובו יבחן האם יש מקום להאריך את תוקפו של צו ההגנה; ראה בית המשפט כי לא חל שינוי בנסיבות שהביאו למתן צו ההגנה, יאריכו בשנה נוספת.
- (א2) בית המשפט רשאי לשקול ביצוע שינוי בתנאי צו ההגנה או ביטולו המוחלט, בכל עת, במקרה של שינוי בנסיבות קיצוני; בקשה לשינוי כאמור יכול שתבוא מטעם מבקש הצו או מטעם המחויב בצו."
- תיקון חוק מניעת הטרדה מאיימת 2. בחוק מניעת הטרדה מאיימת, התשס"ב–2001,² בסעיף 6, האמור בו יסומן "(א)" ואחריו יבוא:
- "(ב) ניתן צו מניעת הטרדה מאיימת לתקופה כוללת של עד שנתיים, כאמור בסעיף קטן (א), בסמוך לפני מועד פקיעת הצו יקיים בית המשפט בחינה מחודשת כדי לבדוק האם יש מקום להארכת הצו; ראה בית המשפט כי לא חל שינוי בנסיבות שהביאו למתן הצו, יאריכו בשנתיים נוספות.

¹ ס"ח התשנ"א, עמ' 138.

² ס"ח התשס"ב, עמ' 6.

(ג) בית המשפט רשאי לשקול ביצוע שינוי בתנאי צו ההגנה או ביטולו המוחלט, בכל עת, במקרה של שינוי נסיבות קיצוני; בקשה לשינוי כאמור יכול שתבוא מטעם מבקש הצו או מטעם המחויב בצו.

ד ב ר י ה ס ב ר

אלימות במשפחה היא תופעה רווחת בישראל, החוצה גבולות של מעמד, דת, עדה או רקע סוציו-אקונומי. מטרתה של הצעת חוק זו לאפשר לנפגעי ונפגעות אלימות מתמשכת לחדש את הצווים שנועדו להגן על חייהם, על גופם ועל שלומם – צו ההגנה וצו מניעת הטרדה מאיימת (להלן – הצווים) – לפרקי זמן ארוכים באופן מהיר ויעיל.

כיום, מכוח החוק למניעת אלימות במשפחה, יכול אדם לבקש הוצאת צו ההגנה נגד בן משפחתו האלים כלפיו, כאשר תוקפו של הצו לא יעלה על שלושה חודשים. בית המשפט רשאי להאריך את תוקפו של הצו לתקופה של עד שישה חודשים ובמקרים מיוחדים להאריכו לתקופה של שנה אחת לכל היותר. הבעייתיות בחוק הקיים מתעוררת במקרי אלימות קשים ומתמשכים, כאשר הצו פוקע ובן המשפחה הנפגע עומד בפני קושי של פנייה חוזרת לערכאות. פנייה שכזו מצריכה התמודדות מחודשת עם הליך משפטי הדורש משאבים וכוחות נפשיים שספק אם קיימים בו, במצבו. כמו כן, בפרק זמן זה הוא נטול ההגנה שיכולה לסייע לו ועלול לעמוד בפני סכנה ממשית לחייו, לביטחונו או לשלומו בחלוף הזמן שבין פקיעת הצו להוצאת צו חדש. זאת ועוד, הרציונליים בהרחקת בן המשפחה האלים במטרה להפיג את המתחים ולכונן סביבה ביתית שקטה ושלווה שתאפשר לבן המשפחה להשתקם ולגבש המשך דרך פעולה, מחייבים, במקרים רבים, פרק זמן ארוך מפרק הזמן המקסימאלי הקבוע כיום בחוק.

הגבול הקבוע היום בחוק, המגביל את זמן תקופת הצו לשנה בלבד, הוא גבול שרירותי שאין לו הצדקה עניינית עם שיקולים של מסוכנות. המקרים בפועל מלמדים שעיתוי כזה עלול אף לסכן את חייהם ואת שלומם של בני המשפחה הנפגעים. בשל כך, ישנו צורך אקוטי לאפשר לבתי המשפט בישראל להוציא צווי ההגנה ארוכים יותר, בהליך פשוט ומזורז.

הצעה זו מתייחסת למקרים בהם צו ההגנה ניתן לתקופה כוללת של שנה, היינו – מקרים בהם הוכחה זה מכבר רמת מסוכנות גבוהה אצל מחויב הצו. במקרים אלו מוצע, כי לאחר תום תקופת השנה ייבחן הצו בשנית על ידי בית המשפט, וישקול האם חל שינוי נסיבות המצדיק את ביטול הצו. במקרה ולא חל שינוי נסיבות המצדיק זאת – יוותר הצו על כנו. הימשכות צו ההגנה תאפשר תקופת הסתגלות ולמידה למציאות החדשה של המשפחה, ותהווה גורם הרתעה משמעותי עבור המחויב בצו לשינוי דרכיו והתנהגותו האלימה. בנוסף, מבקש הצו לא יצטרך לעמוד מול הליך מסורבל של פתיחת התיק מחדש והוכחה מחודשת של כל העובדות, אלא יידרש לעבור הליך מזורז ויעיל במסגרת תיק פתוח ועומד.

עם זאת, בכל עת תעמוד האפשרות למבקש הצו או למחויב בצו לבקש את ביטולו או שינויו של הצו במקרה של שינוי נסיבות קיצוני.

כמו כן, מוצע לתקן את חוק מניעת הטרדה מאיימת באותו האופן, בשינויים המחויבים, היות ורציונאל החוקים דומה.

הצעת חוק זו נכתבה בסיוע המרכז לקידום מעמד האישה על שם רות ועמנואל רקמן, במסגרת התכנית לסיוע משפטי לנשים בדיני משפחה, באוניברסיטת בר אילן ובסיועה של עו"ד נעמה ספראי-כהן. הצעת חוק דומה בעיקרה הונחה על שולחן הכנסת השמונה-עשרה על ידי חברת הכנסת פניה קירשנבאום (פ/3776/18).

הוגשה ליו"ר הכנסת והסגנים
והונחה על שולחן הכנסת ביום
ב' בתמוז התשע"ג – 10.6.13